

Umonumental skulptur: Kjell Rylander

Kjell Rylander har vært en forgrunnsskikkelse i svensk keramikk siden han gikk ut av Konstfack i 2001. Hans tilnærming til kopper og fat, keramikkenes klassiske gjenstandsrepertoar, var den gangen oppsiktsvekkende ny og annerledes. I stedet for å arbeide i våt leire, dreie og modellere og skape sine egne former, tok han utgangspunkt i allerede ferdig lagede saker. Dette har han fortsatt med siden. Men han nøyer seg ikke med å gjøre som Marcel Duchamp som kjøpte nye ting, gav dem en tittel og en påskrift og plasserte dem i et kunstrom for å kunne stille spørsmålet: Kan dette være kunst? Kjell Rylander vil noe mer og noe annet med sine skulpturer. Han bearbeider alltid sine kjøpte eller funne ting. Han sager dem i stykker, kombinerer dem på overraskende måter eller limer delene sammen til nye objekter som vi aldri har sett maken til tidligere. Kretsen som er laget med å lime sammen underskåler til en sirkel rundt en kopp med mange hanker tjener i denne sammenhengen som en metafor. Hankene ligner ører og her lytter de intenst. I denne sluttede krets foregår intense samtaler, eller kanskje sladder? Slik kan kaffekoppen fungere som et tegn for et sosialt ritual; en markør for det å komme sammen.

Skulpturen som refererer til bygningsmaterialer som murstein og armeringsjern, spiller også på forventninger og fortrolighet med hva tingene betyr i den ”virkelige” verden. Armeringsjernet er selve ryggraden i et bygg, men Rylander har tatt en avstøpning og gjenskapt dem i porselen. Også det er et hardt materiale, men samtidig skjørt og lett å knuse. Den forflytningen som Rylanders verker peker på: fra hverdagsvirkelighet til kunstfelt, fra hjemmet og byggeplassens meningsskapende sammenheng til kunstverk med åpne og flytende betydninger, er her sentral. Tidligere var hans arbeider mer å regne som tablåer, og hvert arbeid var et selvstendig verk. Denne utstillingen viser en annen type arbeider, der vi ikke kan være like sikre på hvor det enkelte verk begynner og slutter. Er hver hylle en helhet, eller? Og om det er hyllen med innhold som er verket, så er det et både sårbart, skjørt og ustabilt verk, for de enkelte delene ligger løse og kan lett flyttes og organiseres på andre måter. Denne ustabiliteten er typisk for mye av dagens skulptur, og Rylander har brakt denne sensibiliteten inn i keramikken.

Å besøke denne utstillingen er som å komme inn på et lager eller i et arkiv, eller kanskje i et museumsmagasin? Sakene er sortert og ordnet etter hvilken kategori de

tilhører, eller ut ifra en slags familielikhet. De er tømte for nyttefunksjon, og er mindre fortellende enn objektene han laget før. Som løse fragmenter, etterlatenskaper eller spor peker de mindre mot sosiale ritualer og menneskers bruk og mer mot tingene selv. Filosofen Walter Benjamin sier et sted at hvis tingene kunne tale, ville de klage: Over at de blir oversett, neglisjert og tatt for gitt. Det blir de ikke av Kjell Rylander, men han er verken nostalgisk eller sentimental i sin omgang med dem. Tvert imot: I sine nyeste arbeider har han redusert dem til en samling oppdelte tallerkenkanter eller en bunke hanker. Det er som om han søker den maksimale anonymisering, en fjerning av alt som kan knytte gjenstandene til bruk eller identifisere dem designhistorisk eller smaksmessig, men likevel er det materialer med direkte forbindelser til dagliglivet. Han skaper ikke monumenter i klassisk opphøyet form og med vertikal reisning, men bretter materialet ut i en horisontal bevegelse. Resultatet er ikke anti-monumenter, men heller umonumentale objekter - og med den tilnærmingen til materialet og kunstproduksjonen føyer han seg inn i en sentral tendens i dagens skulptur.

Jorunn Veiteberg

12. mars 2010